

Netbeheer Nederland
De heer [Vertrouwelijk]
Postbus 90608
2509 LP 's-Gravenhage

Den Haag, 6 december 2022

Aantal bijlagen : 1
Uw kenmerk : BR-2021-1862
Ons kenmerk : ACM/UIT/588425
Contactpersoon : [Vertrouwelijk] | [Vertrouwelijk] @acm.nl | [Vertrouwelijk]
Onderwerp : ACM/22/177510 Wijzigingsopdracht codevoorstel voorkomen ongewenst balanceringsgedrag

Geachte heer [Vertrouwelijk],

Op 14 maart 2022 heeft de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) het codewijzigingsvoorstel Voorkomen ongewenst balanceringsgedrag (hierna: het codevoorstel) ontvangen van de Vereniging Netbeheer Nederland, namens de gezamenlijke netbeheerders. Bij de beoordeling van het voorstel kwam de ACM tot de conclusie dat het voorstel niet strookt met de belangen, regels en eisen in artikel 12f, eerste lid, van de Gaswet. De ACM verzoekt daarom de gezamenlijke netbeheerders hun voorstel te wijzigen op de punten genoemd in de bijlage bij deze brief.

Uw codevoorstel

Uw codevoorstel ziet op wijziging van de Transportcode gas LNB. Het is gericht op het effectiever laten werken van het balanceringsregime. Kort gezegd, introduceert uw voorstel regels die invulling geven aan de verantwoordelijkheid van netgebruikers om hun balanceringsportfolio's in balans te brengen om zo de noodzaak tot het nemen van balanceringsacties door de netbeheerder van het landelijk gastransportnet, Gasunie Transportservices B.V. (hierna: GTS), tot een minimum te beperken.¹ Het codevoorstel definieert ongewenst balanceringsgedrag en verbindt daar gevolgen aan: een financiële heffing bij ongewenst balanceringsgedrag en intrekking van de erkenning van een erkende programmaverantwoordelijke (hierna: erkende PV'er) bij substantieel ongewenst balanceringsgedrag.

Uw reactietermijn

De ACM verzoekt u het codevoorstel te wijzigen. Stuur uw aangepaste voorstel tot wijziging van de Transportcode gas LNB binnen zes weken² na dagtekening van deze brief op. Als u dit niet tijdig doet, stelt de ACM zelf een gewijzigd codevoorstel vast. Wij wijzigen het door u genoemde voorstel dan zodanig dat het alsnog in overeenstemming is met de belangen en regels in de Gaswet.

¹ Artikel 4, eerste lid, van Verordening (EU) 312/2014 van de Commissie van 26 maart 2014 tot vaststelling van een netcode inzake gasbalancing van transmissienetten (hierna: NC BAL).

² De ACM kijkt wegens de kerstperiode en jaarwisseling bij uitzondering af van de wettelijke reactietermijn van 4 weken als genoemd in artikel 12f, derde lid, van de Gaswet.

Heeft u vragen?

Neem dan contact op met [Vertrouwelijk], die uw zaak in behandeling heeft, bereikbaar via [Vertrouwelijk] of [Vertrouwelijk]@acm.nl. Uw zaak is geregistreerd onder zaaknummer ACM/22/177510. Wilt u dit nummer vermelden als u contact met ons opneemt?

Hoogachtend,

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze,

[Vertrouwelijk]
Teammanager Directie Energie

Bijlage bij de brief met kenmerk ACM/UIT/588425

1. De ACM heeft het codevoorstel getoetst aan de belangen, regels en eisen als genoemd in artikel 12f, eerste en tweede lid, van de Gaswet. De ACM is van oordeel dat het codevoorstel op bepaalde onderdelen in strijd is met deze belangen, regels en eisen. Hieronder licht de ACM dat per onderdeel toe en geeft daarbij aan op welke punten het codevoorstel gewijzigd dient te worden.

Grondslag (verhoging/verlaging) heffing ongewenst balanceringsgedrag

2. In het codevoorstel stellen de gezamenlijke netbeheerders voor om in de Transportcode gas LNB een nieuw artikel (4.1.4.7) op te nemen waarin o.a. ongewenst balanceringsgedrag wordt gedefinieerd en een grondslag wordt gecreëerd om in geval van ongewenst balanceringsgedrag een financiële heffing in rekening te brengen. Dit artikel beschrijft ook de systematiek voor het vaststellen en het in rekening brengen van de heffing.
3. Deze systematiek houdt in de kern het volgende in. Als een erkende PV'er op enig uur ongewenst balanceringsgedrag vertoont, verhoogt GTS het heffingspercentage van deze partij met 10 procentpunten. Voor de verhoging van het heffingspercentage is het niet noodzakelijk dat er een balanceringsactie volgt in het uur waarvoor ongewenst gedrag is vastgesteld. Een positief heffingspercentage wordt in rekening gebracht bij iedere balanceringsactie waarbij de betreffende erkende PV'er (mede)onbalansveroorzaker is. Als een erkende PV'er bij 10 opeenvolgende balanceringsacties geen ongewenst balanceringsgedrag vertoont, wordt het heffingspercentage met 10 procentpunten verlaagd. Daarbij geldt dat het heffingspercentage niet negatief kan worden, maar minimaal gelijk is aan 0%.
4. Ter illustratie van deze systematiek een voorbeeld. Om 15:00 uur stelt GTS vast dat een specifieke erkende PV'er ongewenst balanceringsgedrag vertoont. De systeemonbalans blijft in de donkergroene zone, waardoor er geen balanceringsactie volgt rond 15:20 uur. Het heffingspercentage van die erkende PV'er wordt wel verhoogd met 10 procentpunten naar 10%, maar GTS brengt de heffing niet direct in rekening. Indien dezelfde erkende PV'er het volgende uur - om 16:00 uur - weer ongewenst balanceringsgedrag vertoont en er vervolgens een balanceringsactie door GTS plaatsvindt (rond 16:20 uur), verhoogt GTS het heffingspercentage met 10 procentpunten naar 20% en brengt de heffing in rekening.
5. Uit het voorbeeld wordt duidelijk dat GTS de heffing kan verhogen zonder dat er een balanceringsactie plaatsvindt en het heffingspercentage mede gebaseerd is op gedrag van de erkende PV'er in het verleden (in het voorbeeld: een uur eerder). Een positief heffingspercentage wordt 'pas' verlaagd na 10 opeenvolgende balanceringsacties waarbij de erkende PV'er geen ongewenst balanceringsgedrag vertoont, terwijl tot dat moment het heffingspercentage wel in rekening wordt gebracht bij iedere balanceringsactie waarbij de erkende PV'er een onbalansveroorzaker is. NB. een erkende PV'er kan onbalansveroorzaker zijn in een balanceringsactie, zonder dat hij ongewenst balanceringsgedrag vertoont.
6. De ACM merkt op dat zij een grondslag ziet voor GTS om een heffing in rekening te brengen in geval van ongewenst balanceringsgedrag. Volgens de ACM biedt artikel 25, aanhef en eerste lid onder e, van NC BAL deze grondslag. Dit artikel luidt:

'Er zijn drie soorten binnen-de-dag-verplichtingen, die elk de netgebruiker aansporen tot een specifieke doelstelling, zoals uiteengezet in dit artikel:

(1) een binnen-de-dag-verplichting voor het gehele systeem is zodanig ontworpen dat netgebruikers ertoe worden aangezet om het transmissienet binnen zijn operationele grenzen te houden, en omvat het volgende: [...] (e) de bijbehorende heffingen die worden gebaseerd op de afzonderlijke binnen-de-dag-positie van de netgebruiker.'

7. Aanknopingspunten voor een grondslag voor bepaalde onderdelen van de voorgestelde heffingssystematiek ziet de ACM niet. De ACM is van oordeel dat NC BAL geen grondslag biedt voor i) een heffing zonder dat er een balanceringsactie van GTS plaatsvindt en ii) een heffing die gebaseerd is op gedrag uit het verleden. Er is daardoor geen grondslag voor het meermaals in rekening brengen van een heffing (in een aantal opeenvolgende balanceringsacties) en om de hoogte van de heffing te baseren op ongewenst balanceringsgedrag in voorgaande uren. De ACM licht dat hieronder nader toe en gaat daarbij nader in op de gevolgen voor het codevoorstel.
8. Artikel 26, tweede lid, van NC BAL bevat de criteria waaraan een binnen-de-dag verplichting moet voldoen. Onder d van het tweede lid staat:

‘voor zover mogelijk vormen binnen-de-dag-heffingen een afspiegeling van de kosten van de transmissiesysteembeheerder voor het ondernemen van bijbehorende balanceringsacties.’

Uit deze formulering leidt de ACM af dat NC BAL alleen aanknopingspunten biedt voor een heffing in het geval er een balanceringsactie plaatsvindt. Kortom, een balanceringsactie van GTS is een vereiste om een heffing bij een erkende PV'er in rekening te kunnen brengen.

9. Ook biedt NC BAL volgens de ACM geen grondslag voor het baseren van (de hoogte van) het heffingspercentage op gedrag uit het verleden. Artikel 25, aanhef en eerste lid onder e, van NC BAL, weergegeven onder randnummer 6, schrijft voor dat een bijbehorende heffing wordt gebaseerd op de afzonderlijke binnen-de-dag-positie van de netgebruiker. De ACM leest deze bepaling zo dat er enkel een heffing mag worden toegepast op het moment dat een erkende PV'er ongewenst gedrag vertoont en dat de hoogte van de heffing gebaseerd moet zijn op die positie (gedrag) op dat moment. Deze lezing sluit dan ook uit dat de heffing in een aantal opeenvolgende balanceringsacties mag worden geheven en de hoogte daarvan gebaseerd mag worden op ongewenst balanceringsgedrag/posities van een erkende PV'er in het verleden.
10. Samengevat kan er alleen een heffing in rekening worden gebracht bij een erkende PV'er indien hij ongewenst balanceringsgedrag vertoont waarbij een balanceringsactie door GTS plaatsvindt. De heffing kan alleen gebaseerd worden op het ongewenste gedrag van de erkende PV'er tijdens de specifieke balanceringsactie. Het is daarom niet mogelijk om een (hogere) heffing toe te passen omdat de erkende PV'er in voorgaande uren ongewenst balanceringsgedrag heeft vertoond.
11. De ACM concludeert op basis van het voorgaande dat het codevoorstel - in de huidige vorm - in strijd is met NC BAL en daarmee met Verordening 715/2019 als genoemd in artikel 12f, eerste lid onder f, van de Gaswet. NC BAL vormt een aanvulling op deze verordening en is hiervan een integraal onderdeel.³
12. Deze conclusie betekent dat het codevoorstel gewijzigd dient te worden om de strijd met artikel 12f, eerste lid onder f, van de Gaswet op te heffen. Specifiek gaat het dan om artikel 4.1.4.7 leden twee, drie en vier van het codevoorstel. Ook heeft deze conclusie gevolg voor het voorgestelde artikel 4.1.4.8 van het codevoorstel waarin substantieel ongewenst balanceringsgedrag wordt gedefinieerd. De definitie onder lid twee van dit artikel dient gewijzigd te worden aangezien er geen grondslag bestaat om het heffingspercentage toe te passen in meerdere opeenvolgende balanceringsacties en de hoogte ervan te baseren op vertoond gedrag in eerdere uren.
13. Bij het vormgeven van een nieuwe heffingssystematiek geeft de ACM de gezamenlijke netbeheerders het volgende ter overweging mee. De hoogte van een heffing mag niet gebaseerd worden op gedrag in het verleden. Als voor een heffing wordt gekozen, kan wel gekozen worden voor een vast heffingspercentage. Daarbij is de vraag hoe hoog de heffing moet zijn om voldoende prikkel te geven aan erkende PV'ers om geen ongewenst balanceringsgedrag te vertonen.

³ Randnummer 8 van de preambule van NC BAL.

Tegelijkertijd dient een vast heffingspercentage niet onevenredig hoog te zijn. Ook kan de ACM zich voorstellen dat een waarschuwing onderdeel zal uitmaken van de nieuwe systematiek. Zo kan in het geval een erkende PV'er voor het eerst ongewenst balanceringsgedrag vertoont en daarbij een balanceringsactie plaatsvindt, eerst een waarschuwing worden gegeven en pas bij de tweede keer een heffing worden toegepast. Het definiëren van substantieel ongewenst balanceringsgedrag (als voorwaarde voor intrekking van de erkenning) kan bijvoorbeeld op basis van een x aantal keer vertoond ongewenst balanceringsgedrag in een bepaald tijdsbestek (kwartaal/half jaar/jaar).

Verwijzing naar definitie heffing NC BAL opnemen

14. De ACM verzoekt de gezamenlijke netbeheerders om bij het nieuw vorm te geven artikel over de heffing (nu artikel 4.1.7.1, tweede lid, van het codevoorstel) ten aanzien van de heffing een verwijzing op te nemen naar de definitie van binnen-de-dag-heffing in NC BAL.⁴ Een definitie van heffing ontbreekt namelijk in het huidige voorgestelde artikel.

Verduidelijking gerealiseerde hoeveelheid

15. In artikel 4.1.7.1, zevende lid, van het codevoorstel wordt gesproken over de geconfirmeerde hoeveelheid energie en de gerealiseerde hoeveelheid energie. De ACM verzoekt de gezamenlijke netbeheerders te verduidelijken wat de gerealiseerde hoeveelheid energie inhoudt.

Regionale netbeheerders informeren over intrekking erkenning erkende PV'er

16. In artikel 4.1.8.1, derde lid, is opgenomen dat GTS als zij overgaat tot intrekking van de erkenning daaraan voorafgaand zo spoedig mogelijk alle erkende PV'ers, alle leveranciers en de ACM zal informeren.
17. De ACM verzoekt de gezamenlijke netbeheerders dit lid zodanig te wijzigen dat daarin wordt opgenomen dat ook alle regionale netbeheerders conform artikel 3.3.2 van de Transportcode gas LNB worden geïnformeerd en dat de procedure uit paragraaf 3.3 van deze code wordt gevolgd.

⁴ Artikel 3, zeventiende lid, van NC BAL.